

Aan Denktank taakdifferentiatie
Van Projectgroep taakdifferentiatie
Datum 25 september 2020
Onderwerp Reactie VR Twente op denkrichting taakdifferentiatie

Reactie denkrichting taakdifferentiatie

Algemeen

Op 14 juli 2020 ontving de voorzitter van Veiligheidsregio Twente het verzoek om een reactie te geven op de denkrichting taakdifferentiatie. Binnen Twente is verkend welke consequenties de denkrichting heeft op de bedrijfsvoering en brandweezorg. De uitwerking van deze verkenning vindt u in deze memo.

Onze uitgangspunten

Ons uitgangspunt is én blijft om kwalitatief goede brandweezorg te blijven leveren met behoud van beroeps en vrijwilligers. 24 uur per dag leveren wij goede brandweezorg aan onze inwoners. Ook hechten wij veel waarde aan goed werkgeverschap. We hebben zorg voor onze mensen en vinden dat de werkzaamheden in balans moeten zijn.

Begaanbare denkrichting, veel vragen praktische invulling

De denkrichting die voor ligt lijkt ons een begaanbare richting. Die conclusie trekken wij mede op basis van door ons gegeven interpretatie en vertaling van onderdelen van de denkrichting. Los daarvan zijn er nog de nodige vragen over de duiding van onderdelen van de denkrichting en de praktische invulling. Tevens zijn de financiële en rechtspositionele consequenties een belangrijk aandachtspunt. Aan de andere kant worden er ook kansen gezien om op basis van de denkrichting verbeteringen aan te brengen in de inrichting van onze brandweezorg.

Drie verzoeken

In de uitvraag ontvingen wij drie verzoeken:

1. Vragen te beantwoorden die gesteld zijn in het format: 'inzicht in de consequenties op niveau van de veiligheidsregio';
2. Verzoek om een Excel sheet in te vullen met vragen over de Twentse brandweerkazernes;
3. Vragen te beantwoorden die gesteld zijn in het format: 'inzicht in de consequenties per post waar iets verandert'.

In deze memo geven we antwoord op de drie bovengenoemde verzoeken. Daarbij de opmerking dat in deze fase ten behoeve van de scherpte en bruikbaarheid de basisreactie compact en 'to the point' gehouden is. Gesprekken met brandweerprofessionals over deze denkrichting levert veel vragen, reacties en emoties op. Daarom hebben wij in de bijlage de meer inhoudelijke opbrengst per bouwsteen opgenomen.

MEMO

Onderdeel 1: Inzicht in consequenties op niveau van de veiligheidsregio

Vraag 1: In hoeverre is de denkrichting praktisch uitvoerbaar?

Praktische uitvoerbaarheid is een breed begrip. Wij hebben per bouwsteen aangegeven in hoeverre dit in algemene zin vanuit brandweerperspectief uitvoerbaar is. Daarbij is er, logischerwijs, nog onduidelijkheid over een aantal (praktische) consequenties van de voorgestelde werkwijze, denk aan rechtspositionele gevolgen, roosters, arbeidstijden en financiën.

Bouwsteen 1. Verplicht en niet verplicht als onderscheid.

Dit punt onderschrijft Brandweer Twente. Voor twee kazernes (Almelo en Hengelo) betekent dit een fundamentele aanpassing van de organisatievorm, vanwege de huidige kazernering met beroeps en vrijwilligers. Andere opmerking daarbij is dat het mogelijk moet blijven om in bijzondere situaties of voor kritische functies incidenteel afspraken te maken om de paraatheid op vrijwillige kazernes te borgen en daarmee de huidige kwaliteit van de brandweezorg te handhaven.

Bouwsteen 2. Voor repressieve taken onderscheid tussen basis, specialistisch en aanvullend.

Dit punt onderschrijft Brandweer Twente deels. Twente heeft vanaf 2013 de organisatie zo ingeregeld dat de specialismen waterongevallen, complexe HV en IBGS door beroepskazernes worden vervuld. Impact voor de organisatie en personeel op deze genoemde specialismen zal gering zijn. Kanttekeningen op dit punt zijn:

- Introductie van een specialisme brandbestrijding zien wij gelet op onze risico's vanuit de huidige praktijk als niet noodzakelijk. Dit is geborgd in de basis brandweezorg.
- In ons huidige stelsel is qua brandbestrijding iedereen gelijk opgeleid en uitgerust (er bestaat immers geen opleiding specialistische brandbestrijding) en wij kennen op dit moment geen specialisme brandbestrijding. Wij gaan er van uit dat alle kazernes in brede zin worden ingezet bij brandbestrijding en dat een eventueel specialisme daarbij indien noodzakelijk aansluit.
- Wij beschouwen natuurbrandbestrijding (TS – CCFM) als een aanvullende taak en niet als specialisme. Ook voor de handcrew Overijssel, hoewel dit een specifiek ingericht team is, twijfelen wij of het zinvol is dit als specialisme aan te merken, omdat er geen sprake is van een specifieke certificering.

Bouwsteen 3. Taken beroepsmedewerker breder dan repressief.

Dit punt onderschrijft Brandweer Twente. In Twente kennen we al bredere taken voor beroepsmedewerkers. Opgemerkt wordt dat het daarnaast ook mogelijk moet zijn dat vrijwilligers niet repressieve taken blijven uitvoeren (bijv. voorlichting geven, rollen binnen vakbekwaamheid (vrijwillige instructeurs), vrijwillige kazernecoördinatoren (kazernecommandanten) of ondersteuning in kazernes.

Bouwsteen 4. Opleidingsduur verschilt.

Dit punt onderschrijft Brandweer Twente. Dit wordt gezien als een logisch gevolg van de denkrichting. Als differentiatie plaatsvindt leidt dit tot wijzigingen en verschillen in opleidingen. Daarbij ligt er een kans om het opleidingsstelsel te moderniseren en beter aan te sluiten bij de huidige onderwijssystematiek. Wel zien we dit als een omvangrijke (landelijke) klus, waar nog meer context wenselijk is om een juiste inschatting te kunnen maken voor wat betreft de impact op de organisatie. Als we kijken naar de tijdsbesteding van opleiden en oefenen, stellen wij het volgende:

- Over de stelligheid waarmee in de denkrichting wordt neergezet dat het minder inspanningsuren zal vragen voor vrijwilligers om vakbekwaam te blijven en te worden zijn wij kritisch.
- Het introduceren van de opleiding specialisme brandbestrijding, betekent naar verwachting een extra opleidings- en oefeninspanning (waarschijnlijk onder beroeps).

Vraag 2: In hoeverre is de denkrichting een oplossing voor één of meer vraagstukken die nu en in de toekomst op de regio afkomen?

- De denkrichting kan een oplossing bieden voor het wervingsvraagstuk vrijwilligers. Er kan gericht geworven worden voor basistaken.
- Een ontwikkeling die laatste jaren wordt gezien, is dat men korter bij de brandweer werkzaam is. De denkrichting kan een oplossing zijn door verkorte opleidingen dan wel modulair opleiden voor de basistaken aan te bieden en daardoor zijn mensen sneller inzetbaar voor basisbrandweertaken.

Vraag 3: In hoeverre past de denkrichting in de brandweercultuur en wat zijn hierbij aandachtspunten?

In relatie tot de Twentse brandweercultuur zien wij de volgende zorgen en aandachtspunten:

- Er is de afgelopen jaren hard gewerkt om 'beroeps' en 'vrijwilligers' als één team te laten werken. Het beeld kan ontstaan dat het (vrijwillig) brandweervak uitgekleeft wordt. Investeer in communicatie om te voorkomen dat dit beeld ontstaat. Borg dat brandweervrijwilligers volwaardig mee blijven doen, om hen te blijven binden en boeien;
- In het verlengde van de vorige opmerking: we gaan geen A en B brandweer organiseren. Zorg zit op het punt dat mogelijk in de toekomst beroepsmedewerkers de reeds aanwezige vrijwilligers passeren bij incidentbestrijding. De focus is erg gericht op het maken van juridisch onderscheid, in de praktijk moeten beroeps en vrijwilligers het samen doen;
- Ruimte voor sociale en maatschappelijke activiteiten door vrijwilligers in en rondom kazerne moet blijven bestaan;
- Benadruk de collectieve paraatheid en operationele kracht van het geheel. Denk hierbij aan grootschalig brandweeroptreden en inzet van bijstandspelotons.
- Benadruk de kansen: beperking belasting vrijwilligers; doorgroeikansen richting parttime beroeps en beroeps.
- Los van 'niet verplicht' speelt het morele kompas van de vrijwilligers een belangrijke rol. Men voelt zich vanuit de maatschappelijk verantwoordelijkheid 'verplicht' om samen tot een paraatheidsoplossing te komen op bijzondere momenten.
- Dit traject heeft waarschijnlijk een lange doorlooptijd. Er moet continue vanuit het land gezorgd worden voor transparante en duidelijke communicatie naar de regio's en medewerkers.

Onderdeel 2: Invullen Excel sheet

In de bijlage is de ingevulde Excel sheet opgenomen. Wij geven op basis van de Excel sheet het volgende mee:

- In ons huidige stelsel is qua brandbestrijding iedereen gelijk opgeleid en uitgerust (er bestaat immers geen opleiding specialistische brandbestrijding) en wij kennen op dit moment geen specialisme brandbestrijding. Met die reden kent geen enkele kazerne dit specialisme omdat dit valt onder basisbrandweezorg. Dit specialisme is daarom niet opgevoerd in het Excel bestand.
- Er zijn twee vrijwillige kazernes die volledig piket (24/7) draaien voor de TS bezetting.
- Twee kazernes werken met een kazerneringsrooster (combi van beroeps en vrijwillig). Grotendeels wordt dit door gekazerneerde vrijwilligers ingevuld.
- 6 van de 29 kazernes werken met een beperkte vorm van piket om de garantie op de functies als bevelvoerder of chauffeur te garanderen.
- Daarnaast hebben 6 van de 29 kazernes lokale 'piket' afspraken om de paraatheid van de TS bezetting na oefenavonden te garanderen.
- Wij beschouwen natuurbrandbestrijding (TS – CCFM - Handcrew) als een aanvullende taak en niet als specialisme. Daarom is dit op deze wijze verwerkt in het Excel bestand.
- Twee kazernes kennen volgens de denkrichting twee specialismen, namelijk verkenners gevaarlijke stoffen en bediening drones. In de praktijk is het bedienen van drones het bedienen van sensoren in de rol van verkenners gevaarlijke stoffen. In principe gaat het hier om één specialisme. In de tabel zijn voor die kazernes beide specialismen opgevoerd.
- Concluderend: Op basis van de denkrichting (bouwsteen 1 en bouwsteen 2) gaat dit voor 17 van de 29 kazernes in meer of mindere mate consequenties geven.

Onderdeel 3: Antwoorden op de vragen uit het format: Inzicht in consequenties per post waar iets verandert

1. Ziet u deze verandering als wenselijk of als problematisch en waarom?

In basis zijn de veranderingen voor alle kazernes niet wenselijk vanuit brandweerperspectief (anders waren ze wel eerder doorgevoerd). Taakdifferentiatie en de denkrichting zijn vooral een oplossing voor een juridisch probleem. Een aantal gevolgen van de denkrichting zijn in meer of mindere mate problematisch. Het beëindigen van piket heeft voor enkele kazernes (4) grote gevolgen. Voor een aantal andere kazernes ook maar in mindere mate (die met incidentele piketten of piketten voor specifieke functies). In een aantal gevallen zal het behouden van de huidige paraatheid een aandachtspunt worden. Qua specialisme is met name de introductie van een specialisme complexe brandbestrijding problematisch.

2. Wat zijn de personele consequenties voor deze post van die verandering?

Goed inzicht in de personele consequenties is in deze fase moeilijk te geven. Het hangt erg af van een definitieve richting. In zijn algemeenheid zullen de vrijwilligers van kazernes met kazernering part time beroeps worden. Voor kazernes met piket zal het aantal vrijwilligers mogelijk moeten worden uitgebreid. Voor beroepspersoneel kan het betekenen dat ze als 'back-up' op specifieke kazernes diensten gaan doen om paraatheid te borgen.

3. Wat zijn de financiële consequenties voor deze post van die verandering? Graag een toelichting bij de berekening?

In dit stadium is het niet mogelijk om een nauwkeurige inschatting te maken van de financiële consequenties van taakdifferentiatie. Bovendien zijn de financiële consequenties een uitvloeisel van organisatorische keuzes die in dit stadium nog niet zijn gemaakt. Vast staat dat in Twente het zwaartepunt van de financiële consequenties is gelegen in de instandhouding van de kazerneringsbezetting in Almelo en Hengelo.

4. Heeft u gesproken met de medewerkers? Hoe kijken zij aan tegen de consequenties voor hun post?

In februari 2020 is er een eerste keer gesproken met medewerkers, leidinggevenden, OR en kazernecoördinatoren over vrijwilligheid en taakdifferentiatie. Op basis van de denkrichting die nu voorligt, is er op 3 september een toelichting gegeven aan alle kazernecoördinatoren met het verzoek aan hen om dit te bespreken met hun vrijwilligers en beroeps medewerkers. Onze medewerkers reageren in basis nuchter maar hebben wel de nodige vragen en zorgen over de uitwerking. Overigens hebben wij opgemerkt dat onze mensen kritisch zijn over de vragen in het opinieonderzoek.

MEMO

Bijlage: Inhoudelijke zienswijze per bouwsteen

Aanvullend op de algemene punten gesteld op pagina 1 en 2. onderstaand een aantal zienswijzen:

- Aandacht voor het behoud van dubbele inzetbaarheid, zodat een medewerker als (parttime)beroeps ingezet kan worden bij kazerne X en vrijwilliger kan zijn bij kazerne Y.
- Behoeftte aan meer duiding en onderbouwing van het specialisme brandbestrijding.
- Er wordt gesteld dat beroepsmedewerkers ten minste drie specialistische taken moeten kunnen uitvoeren. Hierbij is geen onderbouwing aangeleverd waarom dit er ten minste drie moeten zijn.
- Er is meer duiding nodig op het punt bediening drones. Het betreft meerdere rollen en taken binnen een droneteam, denk hier bijvoorbeeld aan sensorbediening. WVD wordt veelal vanuit dezelfde kazernes vervuld en dan hebben deze kazerne al twee specialismen.
- Natuurbrandbestrijding is een inzet waarbij je veel slagkracht (veel mensen en materieel) nodig hebt. Bij benadering als specialisatie maak je het te smal en kun je niet de slagkracht leveren die noodzakelijk is.
- Advies is om differentiëren in specialisme per kazerne en/of per persoon.
- Werken op hoogte is niet opgenomen in de matrix (m.u.v. hoogtereddingsteam). Werken op hoogte wordt nu in Twente door alle kazernes in basis verricht. De redvoertuigen zijn tevens uitgerust met een set.
- Vraagstuk over hoe borgen we kwaliteit brandweezorg, restdekking, bijstand, slagkracht, grootschalige inzet n.a.v. denkrichting. Dit vraagt nadere uitwerking.
- Zorgen over stapeling van aanvullende taken voor vrijwilligers. De belangrijkste verantwoordelijkheid om stapeling te voorkomen ligt bij de werkgever, aldus de denkrichting. Het is nog onduidelijk hoe hier vanuit de denktank naar wordt gekeken, wat is aannemelijk? Als er kan worden 'doorgestapeld' wat is dan nog het rendement van taakdifferentiatie (vanuit belasting)?
- De verwachte impact voor het opleiden met onderscheid in basis en specialistische repressieve taken is lastig inschatten, mede omdat het exacte onderscheid op gebied van brandbestrijding nog nader uitgewerkt dient te worden.
- De denkrichting stelt dat aanvullende repressieve taken geen aanzienlijke belasting vormen voor de brandweerm medewerkers. Dit gaat voor een deel van de taken uit tabel 1 op. Twente kan de reductie moeilijk identificeren op de taken van chauffeur en bedienaar voertuigen, hier zit volgens Twente wel degelijk een extra belasting op.

MEMO